

Este de două ori în septemana: **Joi** și **Dominec**'a; era când va pretinde importanță materilor, va eși de trei sêu de patru ori în septemana.

Pretulu de prenumeratiune,

pentru Austria:
pe anu întregu 8 fl. v. a.
" diumetate de anu 4 fl. v. a.
" patrariu 2 fl. v. a.
pentru Romania și strainetate:
" anu întregu 12 fl. v. a.
" diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core spundinti ai nostri, si de a dreptulu Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresă și corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sêu speditur'a; câte vor fi nefrancate, nuse vor primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru **anuncie** și alte comunicatiuni de interesu privatu — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu scadutu. Pretiu timbrului câte 30 cr. pentru una data se anticipa.

Situatiunea si noi.

Budapesta, in 11/23 martiu 1874.

Doze imputatiuni sunt, cari principalminte s'au predicatu asupr'a clubului și resp. a partitei nationalitatiloru dela Diet'a Ungariei, cu ocaziunea luării in consideratiune a conclusului seu facia de nou'a situatiune.

Antaiu: sustinerea in întregu a programei nationale si a essistentii de sine a partitei.

A don'a: tocmai s'è din acêsta cauza dedus'a — ne'ncredere in intentiunea sincera si seriôsa patriotica a par titei.

Adeca — cei mai multi, ba — am poté dice, chiar toti adversarii nostri nationali — ni reflectara, că — este frumôsa si — la audiu bine sunetoria enunciatuinea nôstra, despre intentiunea nôstra loiale si sinceriminte patriotica facia de noulu guverniiu si activitatea sa, intru deslegarea problemelor sale celoru grele; dar că — este greu a crede intru acêsta buna si nobile intentiune, candu se recugeta la dusman'a nôstra din trecutu si — la aceea, că tôte pretensiunile nôstre nationali ni le-am resèrvat, chiar si separatiunea nôstra politica-nationale ni-am sustienut'o, — numai câtu ni-am suspinsu momentanminte stâruierea implinirii acelor.

Imputatiunile sunt — întemeiate si — grave. Nu vom negă nici un'a, nici alt'a; si tocmai de aceea — asià credemu că — este de lipsa, dar si merita, ca s'è s'è tuamû la desbatere critica.

Ceremu cea mai deplina atentiune. — **Magiarii de la putere**, minoritatea poporatiunei tierii, a patriei comune tuturor, sustienu oblu, si faptualminte prin puterea discretionaria, ce — cu cale s'èu fora cale li este data in mani, fortiadia chiar, ca patri'a comuna s'è fie si s'è remana pentru pururià statu publicu eschisivminte magiaru, adeca — numai si numai magiaru.

Ce va s'è dica acêst'a?
Va s'è dica, **intrêga viêt'a publica**: representatiunea in concertulu tierelor

si popôraloru, si in istori'a universale, — legelatiunea si administratiunea de stani, si chiar armat'a, justiti'a si instructiunea publica. intrudusa de statu, — s'è fie nu-mai magiare, firesce pe cont'a tuturor; èr popôrale nemagiare, maioritatea tierii, s'è nu aiba, de câtu o viêtia tolerata privata, firesce pana atunci, pana candu spre sustinerea acêstei'a — fortiele loru proprie, materiali si spirituali — li vor ajunge.

Ei bine, ce însemna acêsta situatiune, pretinsa de domni magiari?

Nici mai multu, nici mai pucinu, de câtu, că — minoritatea magiara s'è aibe dreptulu, de a se nutri si intari, de a-si asecura essistenti'a — pe cont'a, prin despoiarea maioritatii nemagiare; èr acêstei maioritati s'è nu i remana, de câtu dreptulu, d'a se vestedi mereu, pan' s'è péra, parte s'è se prefaca in elementulu domnitoriu.

Acêst'a este essinti'a programei fiacerei partite magiare din Dieta si din tieria.

Cine acêst'a nu vede, nu pricepe, acel'a nu merita numele de omu cu ochi si cu minte. Domni magiari insisi — nici nu néga, si nici nu facu secretu din pretensiunea loru, ma o spunu cu voce inalta fia-cui, si diferitele partite ale loru — pe 'ntrecute si-o declama un'a altei'a.

Ei bine, nu întrebamû — ère este dreptu acêst'a? caci ni s'ar poté dice că — da; fiindu că asià sunt legile tierii, asià a juratu Regela la incoronatiune, — si mai câte tôte apucature si fictiuni próste; insa întrebamû: este justu, este îndreptatitu acêst'a naturalminte? Caci in fine, dupa legile naturei, ori-ce este îndreptatitu, cu buna consciintia se póte luá si de dreptu.

Raspundemu simplu: da; pretensiunea si tendinti'a magiariloru d'a trai si d'a se intari, si d'a-si asecura essistenti'a — pre cont'a multimei nemagiare — este îndreptatita, deca acea multime nemagiara este mii slaba si mai prósta, s'èu mai miserabile, si — nu scia, s'èu nu vré s'è desvolte si s'è sustiena o resistin-

tia, o lupta eficace pentru essistenti'a propria; intocmai precum — îndreptatita a fost incercarea lui Iosifu alu 11-lea, alui Metternich, alui Bach si Schmerling, d'a subjuga si storce pre magiari pentru scopurile germanismului superior, cari incercari sigur si reesiau, deca elementulu magiaru se dovedea de totu miserabile.

Dupa legile naturei, fiintiele si elementele superiori au totu dreptulu de a se folosi de cele inferiori spre scopurile loru proprie de desvoltare si asecurare. Firesce că — umanismulu, mai ver-tosu prin crestianismu — predica alta doctrina, dar — numai o predica; de urmatu nime nu o urma — incependu dela pap'a celu din Roma, pan' la celu din Berlinu si celu din Petropole, si celu din Caransebesiu si celu din Bogsia, cu numele pop'a **Elek!**

Ei bine, facia de incercarile îndreptate ale domniloru magiari — clubulu deputatiloru nationali, ca partita a nationalitatiloru nemagiare — logicamente — ce pusetiune avé s'è ia? De siguru — numai aceea pre care a si luat'o, pusetiunea de resistentia s'èu opositiune nationale, pentru aপরera essistentiei elementelor legalmente si justamente apesate si utilizate de domni magiari, — pusetiunea de lupta politica continua, de lupta forte grea, pentru că — este forte ne-egale!

Totu ce n'a fost ticalosu si miserabile in elementele nemagiare — s'a îngagiatu in acêst'a lupta si — pré bine este conosecutu, că domni magiari, desi superiori dupa pusetiunea loru in statu, totusi pentru ca s'è sustiena cu victoria lupt'a, au trebuitu s'è faca — nu numai cele mai mari încordari de poteri, s'è se enervadie chiar, ci au trebuitu s'è calce chiar propriiele loru legi, propriiele loru principia politice, demoralisandu tôte, tóta viêt'a publica, de susu pana diosu; cu unu cuventu — s'è provóce cumplit'a calamitate publica generale, de care patimesce astadi tier'a întrega, amicu si inamicu, in tôte partitele si peturele.

Nu è asià? — Cine va cutesá s'è nego!

Si ère — domni magiari, prin atát'a lupta, atâtea sacrificia, càscigara — pentru pretensiunea loru — ceva garantie sicure, cari s'è ii faca, a poté fi linisciti măcar pentru 100 de ani, măcar pentru 50, 30 de ani, — s'èu măcar pentru 10, pentru 5, pentru 2 ani??

Nemica! Garant'ia loru e — ste-panirea, de astadi pona atunci, pona candu ei sunt la putere, èr nationalitatele sunt mai slabe.

Dar — ère nationalitatele càscigara ceva prin lupta?

Càscigara atát'a, că dovedira, cumca nu sunt inca mórte, si — că nu voru s'è renuncia la viêtia! Dar de alta parte se obosira si ele infricosiatu, — firesce, pentru că natur'a magiarului este totu agresiva; agresiunea lui parurià cruda si fora scrupuli; cea-ce pre câtu inversiuna, totu pre atát'a si disgusta si indigna pre contrariu!

Èta starea intru carea ne gasi fusiunea, schimbarea ce se intempra in guverniiu, si in partit'a sa.

Ei bine: ce dice acestu nou guverniiu? —

Elu dice: *trebuie s'è urmamû alta politica in privinti'a finantiloru si a administratiunei statului; dar anume trebuie s'è moralisamû viêt'a nôstra publica, tinendu legile cu rigóre.*

Ei bine, deca acêst'a va fi adevèratu. Apoi in tipu de consecintia — nesmintitu are s'è urme o *slabire in agresiuni contra nationalitatiloru*, in câtu acestea s'è póta cevasi resufia.

Apoi noi credemu, că acêst'a va fi adevèratu; pentru că vedemu calamitatea comuna cea mare, carea si pre domni magiari ii pune in neposibilitatea d'a continuá atacurile cu aceeași taria si asprime. Dar — credemu numai ceea-ce promite nou'a situatiune; aceea insa, că va încetá d'a fi eschisivminte magiara nationale, si că va face locu si nationalitatiloru nemagiare in viêt'a publica de statu, — ea, nou'a situatiune, nu numai

FOISIORA.

Domnule Redactoru!

Nu credu s'è fia in patri'a nôstra unu tîenutu, care s'è aiba unu trecutu mai glori-osu decátu districtulu Naseudului, si apoi nu credu s'è se pota aretá unu arghiu romanescu, despre a carui trecutu s'è se fia potutu aduná tôte datele, cari s'è-lu infaciasia cu deplinetate pana in detaiu, cumu s'au potutu face acêst'a in acestu tîenutu, care èrecandu formá districtulu liberu valachicu alu Rodnei, mai tardiu districtulu militaru alu Rodnei, dupa aceea alu duoilea regimentu romanescu de granitia, èr' astadi districtulu romanescu alu Naseudului.

Fost'au nu numai in centru, dar chiar in fia-care statiune de comandante a companiei, archive pline de documente de mare valoare; nu s'a interesatu inse nime s'è-le adune, si asià in anii de trista aducere-amente s'au datu préda focului. Ceea ce se potea face atunci forte usioru prin unu singuru individuu, astadi pretinde nu numai conluorarea unui nmeru mare de barbati devotati causei, si si spese enormi.

Ar fi astadi de mare interesu a conosece sistem'a militare granitierésca, care astadi de unii se inaltia pana la inaltulu ceriului, si de altii se scufunda pana in abisulu infer-

nului. Ar fi de mare însemnătate a face o asemenare între acea sistema si între sistem'a absolutistica si cea de facia, in ceea ce privescu administrarea si viêt'a acestui tîenutu. Acestea inse astadi sunt imposibili, de-ora-ce nici din tempulu absolutismului nu aflamû actele, de cari am avé lipsa, caci — avendu bachianii ordinu a nimiei documentele de interesu — ce a fost de ceva însemnătate au arsu, si cene mai soie de nu se va întempra totu asià si acuma, in casu candu s'ar schimbá sistem'a.

Atari consideratiuni se vede că a avutu inaintea ochiloru si repausatulu prepositu capitulare alu Gherlei, **Macedanu Popu**, care in teneratiile sale — avendu intrare libera in archivulu vicariale din Naseulu, ba fiindu chiar incredintiatu cu ordinarea acelu ar-chivu, se apucá de culese datele ce i s'au parutu de ceva interesu, èr pe bazea acestoru date scrise o schitia istorica a **Vicariatului Rodnei**, s'èu mai bine o schitia a activitatii Vicariloru din acestu vicariatu.

Schiti'a istorica din cestiune e in manuscrisa si testata gimnasiului romanescu din Naseudu. Nu sciu ce sorte póte s'è aiba si acestu manuscrisu; sciu inse că publicandu-se si propagandu-se printre Romanime, se va poté pastrá mai securu.

De aceea vinu a rogá onorat'a Redap-tiune de la „Albina“ — in interesulu comunu — s'è binevoiesca a mediloc publicarea aces-

tui manuscriptu in foisiora. Eu lu-voiu decopia fidele de pre originalu, si nu voiu schimbá nemicu, decátu in privinti'a stilare voiu face unele îndreptari, èr de aci incolea adausurile ce ar fi de facutu, le voiu însemná in note sub testu.

Naseudu, in faurariu 1875.

Massimu Popu.

Activitatea

Vicariloru foranei episcopesci gr. cat. din districtulu Naseudului, dela infientia-rea vicariatului pana la Vicariulu Anchedimiu Popu inchisive, descrisa de Macedonu Popu, Prepositulu capitlului gr. cat. a Diecesei de Gherla.

Catra cetitori.

Cu finea lui Iuliu anulu 1838 lasai din bunavointi'a mea catedr'a profesionale de la gimnasiulu nostru din Blasiu, carea am fostu ferice a-o capetá in Septemvre anulu 1834, dupa absolvirea cursului teologicu in seminariulu din Blasiu, si venii la Naseudu in calitate de capelanu si catechetu in institutulu educatoriulu militaru, cumu si in cele patru clási normale, impreunate cu acêst'a. — In a. 1839 m'a incredintiatu vicariulu de atunci, fericitulu **Ioanu Marianu**, cu punerea in ordene a archivului vicariale, care se aflá in cea mai mare disordine. Prin acêst'a mi-s'a datu o ocaziune pré placuta, de a-mi

castigá osebite cunoscintie, atátu despre ze-lulu si activitatea Vicariloru in cele besericesci si scolastece, cumu si in unele politico-civili, la cari au incursu dinsi ca vicari episcopesci.

Erupendu revolutiunea in anulu 1848, am lasatu oficiulu parochiale si vicariale pre veri câtu-va tîempu, si m'am dusu cu regimentulu in Bucovina, puneudu mai antaiu totu archivulu registratu in ordine cronologica in beserica, cugetandu cumca santieni'a locului lu-va scuti de vandalismu; dar m'am insielatu, caci re-intorcându-me, mai la anulu, nu l'am mai aflatu. Precum m'am informatu a avutu si acêst'a sortea archivului regimentelui, care fu arsu.

Inse ca cunoscintiele castigate s'è nu se immermente cu mene, le descriu cu ajutoriulu lui Ddiâu aici; deci te rogu iubite cetitoriu a le ceti si primi cu aceea bubavointia, cu care le-am descriu dupa însemnarile mele, remase din intemplare dimpreuna cu mio'a mea biblioteca in beserica gr. cat. a Sangior-giului, unde le-a fostu depusu iubitul meu parente si parochu **Iacobu Popu**, care fusese cu câteva dile mai inainte la mene in Naseudu si le-a primitu dela mene spre pastrare. Langa acelea am mai adausu si descrierea unor evenemente de la anulu 1849, pana la anulu 1858, candu am fost promovatu la demnitatea de Prepositu alu Capitlului, redicatu langa nou'a episcopia gr. cat. a Gherlei. —

că nu ni promite, ma chiar tocmai respinge de la sine. Ei bine, facia cu această pozitivă situațiune—ce eră, ce trebuia să facă clubulu nationale, partit'a nationalităților? Cei i dictă firea lucrului?

De buna sēma — nu, ca să se desfacă, să renunța la scopu-si, și să se prefacă în cele lalte partite magiare, pentru nationalități astadi atātu de pucinu binevoitorie, casl ieri, ci — *simply ceea-ce a facutu*. Sē dica sincermente contrariu lor sei:

Sentu sē eu calamitatea comuna ca sē voi; pricepeti—credu sē voi, ca sē mine, cumca lupt'a nōstra a nascutu acēsta calamitate, carea stā sē ne inghita pre toti; — contiuandū resbelulu mai de parte, ne preadimū sicur; si asiā — fiindu cā voi, intru interesulu causei vōstre, vreti sē mai slabiti cu atacurile, și nationalitățile intru interesulu lorū — voru odihnī. Fiindu voi mai de omenia, nesmintitu cā nationalitățile voru sē fle mai crutiare; urele voru sē se astempere, si apoi — ce mai sciti ce pōte aduce diu'a si nōptea!

Dēca—precum ni arēta observările naturalistiloru, — calamitățile, nevoile mari comune, imblândiescu si desarma ferele selbatece, chiar si pre cele mai crude si rapaci, facu pre tigrū sē stee în amicia langa khenguru, pre uliu si siomu langa rondunica si ciocarlia, etc. etc. apoi — cum nu ar fi de totu naturale, ca omenii cu minte, în asemenea casuri de nevoia, sē depuna dusman'ia, sē se apropia si sē caute ocațiuni de a se întielege si d'a continuā pacea cātu de lungu, măcar — pona s'ar dedā a se tolerā si stim'a mai binisioru! —

Credemu cā am lamuritu adevērule în deplinetate.

Numai un'a n'am spusu inca cetitoriloru, aceea, cā — dēca propriamente tōte au decursu naturalmente, si dēca asiā-dara pre cale naturale am ajunsu la stadiulu, unde ne aflāmu: — unde a fost totusi gresiel'a domniloru magiari, — pentru carea noi ii numiamu nedrepti, neintiepti, rei patrioti, ba pona si barbari?

Noi candu am dis'o acēst'a, am si lamurit'o. Dar — bine, s'o lamurimu si aci în pucine cuvinte.

Domnii magiari, în tendint'ia si pornirea lorū naturale—au gresitu: a) atunci, candu au desconsideratu prē tare starea si firea nationalităților; b) ori-de câte ori, pentru de a devinge resistent'ia acestora, au mersu pona a desconsiderā si calcă în piciora chiar principiale si legile, creiate de ei insisi si numite sante; c) atunci candu, pentru scopulu asigurării essistintiei si dominiulu seu nationale, si-a cautatu unu punctu de radimare — afara

din sinulu seu, la unu elementu lorū naturalmente contrariu!

Acēstea sunt gresiele mari si principali în lupt'a politica de statu, gresiele, cari pururiā scintescu logic'a; si tocmai pentru aceea pururiā se resbuna în contra gresitoriloru. Aci contrarii nostri magiari si-au meritatu imputatiunile nōstre de — *ne'ntiepti, nedrepti, rei patrioti*, ba adesea chiar de barbari.

Ei nu au avutu rābdarea de studiu si de lupta rationale onorabile, precum s'engur este aceea naturale si permisa într'unu statu de dreptu, între omeni de cultura. Prin acēst'a pre noi ne-au desgustatu de cātra sine pan'la indignatiune; pre sine insisi cu totu cu caus'a lorū cea mare, s'au cufundatu într'unu noianu de greutāti, din cari — indiecitū studiu, multa intieptiune si — *grea lupta cu acelesi greutāti* va fi de lipsa, pentru ca sē pōta scapā. Pona atunci noi am căscigatu — timpu, carele bine folositu, este auru, este viētia.

Acēsta este situațiunea de facia. —

Nota bene. Nu potemu a nu luā spre seire chiar la acestu locu, cumca onorabil'a nōstra bețrana din Brasiovu, „Gaz. Tr.“ luandu si ea notitia despre nōu'a atitudine a deputatoriloru nationali, o condamnă simplu si iute, ca pro un'a ce — „*va potē sē strice multu, sē devina chiar funesta pentru caus'a nationale romana — si în Transilvania.*“

Firesce, spre a motivā acēst'a, aduce cāte de tōte verdi usate, dupe cum i este daten'a, dupe cum este chiar naturalu omeniloru, cari în viētia lorū nici candu n'au invetiati a apretiu evenimentele si faptele în realitatea lorū si nessleru logicu intimu.

Pana si de retragerea lui *Mileticu*, *Politu* si *Costicū* se servese ca argumentu, cari au preferitu „a se desparti de colegii lorū si a remanē pre vechiulu lorū terrenu.“

Afle mam'a din Brasiovu, cā — chiar clubulu a remasu pre terrenulu seu, si cā — *cei trei serbi inca au remasu, si — cā desi densii pentru intreruptele comunicatiuni nu se putura infacisia la conferintie în Pesta, posteriormente inasa numai dlu Mileticu se sprime în „Zastava“, precum cā nu pricepe bine „nōu'a tactica“ si — pōte cā densulu singuru nu o va adoptā, ci se va izolā.* —

Mai atinge drag'a mama din Brasiovu si despre aceea, cā — „*nōu'a atitudine* — nu se pōte terminā decātu prin unu fiasco, care spre ori-ce alt'a, numai spre onōre nu va potē servī.“ —

Prin acestu enunțiatu onorabilii de langa mam'a „Gazeta“ dovedescu celatant-minte, cā — *antaiu, nu sciu ce vorbescu, cā li curgu cuvintele din gura fora pricopere; ēr a dōu'a, cā — n'au nice ideia* despre ceea ce se dice onōre.

Dēca domniele lorū mai dorescu sē i stināmū si sē mai stāmū de vorba cu ei, apoi ii rogāmū, sē se adopere de o *soliditate mai mare în cuyete si argumente.*

Nu vrēn acei buni barbati sē asculte de noi, cei de atāt'ia ani nemediatu în lupta de diu si de nōpțe, cei-ce din propria-ni esperintia invetiaramu a conōsca important'ia omenibru si a imprejurārilor: — ei bine, cu ce dreptu si-aroga ei, din cuibuletulu lorū, o judecata decisiva asupra nōstra?!

Deputatii clubulu nationale de la Diet'a ungurēscă, totu o data ca creiatorii si sustienatorii partitei nationali si opositionali — *în fapta*, si nu cu mintiun'a, — dupe sutele de prebe ce au datu despre *fermitatea caracterulu lorū* si despre orientarea lorū chiar si între cele mai grele imprejurāri, măcar atāt'a ar fi dōu indreptati a pretinde de la politicastrii nostri de chilia si provincia, cā actele lorū sē fie cevasi mai bine, mai aduncu studiate, ēr nu numai ca — *pensele copiloru de la scōla.*

Budapesta, în 23 martiu n. 1875.

Par' cā intr'adeveru si altissimulu locu insusi au ajunsu la conosciint'ia marelū morbu sociale, ce s'a dezvoltatu în mesura atātu de ingrositoria sub timpulu erei nōue, a morbulū *memorabilității publice*, chiar si în cercurile principali de statu.

Deducemu acēsta imbucurătoria credintia din faim'a ce ni o aduce „*Pageblatt*“ din Viena, în nrulu seu de ieri, care faima suna, cā *marsialabulu supremu de curte* a adresatu notificatiuni cātra consiliarii intimi ai MSale, principii *Iablonowsky* si *Sapieha*, cātra Dr *Giskra* si camerariulu imperiale *Borkowsky*, prin cari li descopere *displacerea* Monarchului asupra portării lorū ca membri ai consiliulu de administratiune la întreprinderea drumulu feratu *Leovia-Cernăuți* si li întredice intrarea mai de parte la Curtea imperatēscă, ēr pre *Sapieha* specialmente lu-avisēdia asi cere demisiunea dela postulu de presiedinte alu Dietei Galitiane; precandū în același timpu fostulu presiedinte alu curții de jurati în Caus'a lui *Ofenheim*, b. *Wittmann*, si procurorulu publicu b. *Lamesan*, primira decoratiunea corōnei de feru, clas'a a III.

Este cam de multu, decandū nu s'a mai observatu de la locula celu mai naltu în Austro-Ungaria — *condamnandū-se* în modu demonstrativu vitiulu si onorandū-se moral'a si vertutea. — *Tiene Dōmne totu asiā!* —

Sambat'a trecuta ni se comunicā oficialmente următor'ia chārt'ia:

Nr. ²⁹⁶/_{90 scol.}
Dela Consistoriulu aradanu — Magnificulu d. **Vic. Babesiu**, asēsoare consistoriale în Pestu.

Statutele Reuniunei generali a invetiatoriloru romani confesionali gr. or.

din dieces'a Aradului, ce s'au votatu în adunarea generale a invetiatoriloru, tēnuta la 20 aprilu 1872 sub presiedint'ia Magnificentiei Tale, consistoriulu prin acēst'a le aprōba pre bas'a testulu ce s'au publicatu în fōia „*Albina*“ nr. 52 din 2/14 iuliu 1872, si Te insarcina ca pre presiedinte sē despuni celea de lipsa, ca Reuniunea sē intre în viētia si sē contine functiunea.

Aradu, din siedint'ia consistoriale a senatulu de scōle, tēnuta la 13/25 februaru 1875. **Andrei Pappu mp.** vicariu episcopescu

Va sē dica, dorint'ia de aprōpe *trei* ani a multimei de invetiatori nationali, specialmente a acelorū de a drēpt'a Muresiulu si de la Crisuri, — *ēta se implinī*; se implinī, precum am disu noi celorū ce mai vertosu în decursulu anulu 1873 necontentitu staruiatu si se nelinisciau, — *la momentulu posibilu si potrivitu.*

Cu multa rābdare — *ajunseramu* si acestu momentu. Semnu cā — *cu intieptiune, constantia si — multa rābdare — tōte se potu ajunge.*

Nu ne indoimū, cā la rondulu lorū se vor aprōbā si statutele adunării generali a invetiatoriloru din partil: *banateca* ale acēleiasi diecesē aradane. Cēea-ce inasa nu ne va impedeā, a încercā tōte, pentru d'a fusionā ambele Reuniuni într'un'a. Astadi si asiā este epoc'a fusiunārilorū. —

Si acum, dupe-ce statutele amintitiei Reuniuni a invetiatoriloru nostri din dieces'a Aradului ni se redicaru la valōre legale, subsemnatulu, pe temelulu §-lui 30 alu acelorasi statute, luandu în considerare si conclusulu nr. 13 din protocolulu adunării generali constituitōrie, crede a coresponde detorintiei sale

A n n u n c i a n d u

Adunarea generale de estimpu pe *joi dupa santele pasci ale nōstre* si pofindū la acea adunare cu totu respectulu atātu pe domnii membri, dejā inscriși si resp. numiti, cātu si pre totu zelosii binevoitori, cari de aci înainte ar dorī sē fie inscriși de membri.

Cu o cale prin acēst'a se provōca *comisiunile* dupe acēlasi mai susu citatu protocolu — sub I. II. III. si IV. esmise, ca sē caute ori si cum a se intrunī si a satisfacē insarcinării ce au luatū, pentru ca la adunarea generale sē si pōta presentā reporturile si resp. elaboratele.

Er domnii membri ai comitetulu alesu totu cu ocaziunea adunării gen. dela 1872 sunt rogati, a-mi face prin epistole conōscute dorintiele lorū în privint'ia timpulu, precandū sē se convōce adunarea Comitetulu. Budapesta 8/20 martiu 1875.

V. Babesiu, presiedintele Reuniunii

1. Vicariulu Ioanu Para.

Episcopulu de pia memoria *Ioanu Bobu*, vediendu cā dieces'a sa e prē mare, estindendū-se preste tōta Transilvania si partile impreunate cu ea, s'a rogatu de Inaltele locuri, ca acelea sē se indure a creā una episcopia noua gr. cat., la care sē vina si parochiele romanesci tēnatorie de episcop'ia rutēna a Muncaciulu, dar — capetendū resolutiune negativă, a midilocitū nu numai redicarea alorū patru vicariate episcopesci în locuri departate de resiedint'ia episcopescă, asiā: în *Fagarasu*, *Hatiegu*, *Naseudu* si mai tardiu în *Simleulu Silvaniei*, ci a esoperatu totu-odata si dotarea acestor'a, si anume a celorū trei de antaiu din fondulu religiunei, ēra acestui din urma din cass'a statulu, dotandū-se fiacare cu cāte 300 fl. m. c. anualu, cam pre la anulu 1786.

Pentru Districtulu Naseudulu, ¹⁾ respective pentru întregu regimentulu romanesc de granitia nr. 17, fū denumitu de Vicariu foraneu episcopescu *Ioanu Para*. Acēst'a, dupe cumu am aflatu, — s'a nascutu în comitatulu Hunedorei. Studiele teologice le-a facutu la Universitate Vieni, ca alumnū alu seminarulu catolicu numitu *Paznanēum*. ²⁾ Din pucinele scrisori si corespondintie, ce am aflatu, m'am convinsu, cumca a fostu nu numai unu

preutu mare, indiestratu cu cunosciintiele necesari, ci si unu *romanu zelosu si infocatu*. Relatiuni sale, compuse parte în limb'a latina, parte în cea germana, atātu cātra comand'a regimentulu, cātu si cātra suprem'a prefectura de arme, cuprindēau o multime de nedreptāti, ce se faceau granitāriloru din partea oficiriloru militari, între cari erā si nepromōverea individiloru romani calificati la rangulu de oficiari. Aceste întrepuneri i-au casigatu multi inimici, si prin intrige s'a dusu lucrulu pana acolo, de episcopulu Bobu a fostu necesitata a-lu stramutā cu vicariu la *Fagarasu*, unde a remasu pana la a. 1807, candu s'a promovatu la demnitatea de canonicu în capitulu dela Blasiu, redicatu si dotatu de eppulu Bobu.

În cele besericesci inca a aretatu zelu mare. Mai alesu s'a întrepusu pentru escindarea de portiuni canonice din teritoriale comunali si pentru dotarea preutilorū în modu corespondictoriu, dorere fara nici unu efēptu, de-ōra-ce nu potū esoperā nici baromu escindarea numitelorū portiuni canonice în sensulu rescriptelorū imperatēscii din anii 1783 si 1777, comunicate cu ordinariatulu episcopescu din partea guvernulu transilvanu în 22 iuniu 1780 ³⁾ Singuru pentru Naseudu a castigatu ceva, si anume dupe

unele scrisori energice, asternute pre calea ordinariatulu la Prefectura supra de arme, a castigatu cas'a, gradin'a si sesiunea lui *Antoniu Lupulu*, (*Farkas*), de portiune canonice si casa de locuintia pentru parochulu si vicariulu, ceea ce i-a fost posibilu pentru aceea, de-ōra-ce numitulū proprietariu morise fara eredi si asiā sesiunea lui deveni vacante dupe sistem'a de atunci, si se potū darul de cātra superioritatea respective dupe placu. Acestea si astadi se folosescu de cātra Vicariulu. ⁴⁾

Îndata dupe castigarea casei s'a si mutatū în ea, o a mai largtu cu veri dōu chille, a încangiuratu gradin'a cu gardu, resedindū în dens'a pomi si meri, din cari pana în dilele mele au sustatu veri trei si sustau pana astadi, numiti fiindu „*merii lui Para*.“

Atāt'a am aflatu despre acestu bravu vicariu, care firesce a fostu scurtu timpu în

¹⁾ Ar fi de interesu mare, dēca autoriulu ar fi decopiatu actulu întregu si l'ar fi adausu, cāci astadi se si semte necesitatea lui si ne ar scōte din o perplexitate, în care am caditu dejā. Autoriulu dice, cā cas'a, gradin'a si sesiunea s'au datu pentru vicariulu si parochulu. Ce va fi dacă comun'a Naseudu va avē parochulu seu afara de Vicariu? Sēu de ceno se tiene de presente cas'a, care s'a renovatu si s'a întretienutu de cātra regimentulu întregu si care astadi în cartea funduaria e intabulata ca casa parochiale a comunei Naseudu, fara ca cei competintii sē se fi ingrigitu sē nu-si pērdā titulu de dreptu?! **Not'a Tramitietoriulu.**

Naseudu. Betranii si anuntii invetiatorulu normalu *Constantinu Georgitia*, mortu în 1850, în otate cam de 80 ani, spunea, cā del'a natura atātu eră de infocatu, cātu candu erā necasitu si amaritu de ceva se ducea la campu si se preamblā ore întrege cu capulu golu, novoidū a schimbā măcar o vorba cu cenova. În atare stare l'a întempinatū odata comandantele de regimentu, si vōindū a schimbā vorbe cu dinsulu i-a disu: „*Dă-mi pace, cā sum necasitu pana la morte si n'am voia a discursā, osebitu cu accia, cari totu sapsu sub mene.*“

Ceno ar fi fostu antecesorulu lui nu am potutu aflā din acte, inse invetiatoriulu amentitu mai susu mi-a spusu, cā înainte lui a fostu în Naseudu unu protopopu cu numele *Naxodi*. Candu s'a infintiatu acestu protopopiatu aici, de securu nu scie; se crede inse cā dupe infintierea ⁵⁾ institutulu de

⁵⁾ Infintierea institutulu de granitia se dētia dela 1763, ēr la anulu 1739 se afla între archidiaconii, ce au participatu la sinodulu din acelu anu *Athanasius*, archidiaconu Neseudensis; prin urmare s'a infintiatu cu multu mai înainte de cātu institutul de granitia. Asemenea I. Para, candu s'a denumitu de vicariu, erā dejā protopopu în Naseudu, si ca atare a lucratu impreuna cu *Fizkuti*, protopopulu Bistritiei, forte multu pentru alegerea lui Bobu, indemnandū-lu chiaru si la candidare. A se vedē Actele sinodali de I. M. Moldovanu t. II. p. 86 — Acte si fragmente de T. Ci-pariu p. 133. **Not'a Tramitietoriulu.**

¹⁾ În tōte actele oficiose Vicariatulū se numescu a Rodnei si nu a Naseudulu; ar' fi de insemnatate deci chārt'ia de denumire de s'ar aflā. **Nōu'a Tr.**
²⁾ Dupe autograf'a lui Bobu a studiatu în „*S. Babara*.“ — Vedi acte si frag. p. 27. **N. Tr.**

³⁾ Datulu acēst'a arēta, cā acēst'a nu potū sē fia anulu infintiat'ii vicariatulu, ci acēl'a s'a infintiatu mai înainte. **Not'a Tram.**

O rectificare.

Amintirăm în nr. precedent despre servatiunile lui „P. Lloyd“ la adoptat'ă a tenuta a clubului deputatiloru nati-ali; dar n'am atinsu si despre espectorati-ile incidentali in contra lui Babesiu si in-stra autonomiei noastre bisericesci. Acestea le am ignorat in foia noastră, pentru ca se rectificăm la locul lor propriu.

Deci în nr. de dominea deminția a lui „P. Lloyd“ cetim urmatoriile:

Oncabile dle Redactore!

Eu nu-mi potu permite a dubitã, cumca rectifi-urile dvostre asupra conlusului partitei sionalitatiloru in stimabil'a foia matutina a-ostre din 17 a acesteia — sunt din cugetu-riou si ouestu, prin urmare cã, intru cãtu-aceleia s'ar fi strecuratu erori, ce ar parã-ificate, de a aduce intr'o lumina falsa vr'o-zei'a persona sãu chiar vr'o corporatiune-lica mai mare, — condusi de acelasi cu-ntu seriosu, veti d'a locu rectificatiuniloru-ri s'ar presentã in acãsta privintia.

Din acãsta consideratiune, desã eu din-propri'a mea esperintia prã bine aci, cumca-liculu celu cultu conõce special'a valõre-areloru fora mesura, ce la fie-care ocaziune-manifesta fora tãta sfiel'a in contra per-pei mele si in contra organeloru nationali,-totusi in casulu persinte me semtu indem-ãta, a Vi propune doue reflesiuni, resp-ificatiuni obieptive, precum:

Antaiu: Articululu dvostre dice: „Babe-acuma celu pucinu nu va mai intreprende-aleatori prin granit'a militare sub titlulu de-impotentiatu alu Imperatului.“ — Socotu, nu este cu potintia, ca dvõstra dle Redac-ãre ca membru alu Dietei, dimpreuna cu re-atorii dvostre dela Dieta — nu vi adu-ã a minte, cum eu atunci, candu dlu fostu-istru, c. Iuliu Szapãry, mi-a facutu acãsta-putatiune in Dieta, i-am respins'o in data-ãpe o „scornitura sarbeda“, mai de parte-ã acelasi d. ministru la acea ocaziune s'a-ãgiatu, a dovedã afirmatiunea sa printr'o-misiune investigatoria, ãr in casulu deca-ãsta dovedã n'ar succede, a-mi dã satisfac-ãnea cuvenita in Dieta. Acum observu, cã-ãtunci si pana astadi dlu ministru a evi-ãtu cu staruintia a mai atinge acãsta causa,-ãar cã de atunci trecura 14 lune si comisi-ãrea investigatoriã de multu si-a terminatu-ãrã! Binevoiti a consultã diariulu Casei si-ã veti convinge cã este asiã; intrebatu mai-ãliã pre la toti membrii Casei, sãu intre-ãti chiar pe dlu c. Szapãry, si ve veti con-ãge, cã — astadi nime nu se gasesce, ca sã-ã creda acea fabula! Ër dvõstra o citati ca-ã o *facta positiva*. Eu credu cã — fora cu-ãtu.

A dõn'a: In articululu dvostre se face o-ãca imputatiune autonomiei noastre bisericesci-a tocmai publicat'a proscriptiune a unoru-ãti romanesci de scõla.

Dar inãa — cine va considerã mai de-ãprõpe acele *cinci* cãrti escomunicate prin mi-nisteriu, va trebui sã observe, cumca acelea-tõte s'au tiparitu in strainetate de cãtra par-ticulari; ãr cine se va informã despre impre-jurãri si mai de aprõpe, va aflã, cumca nici-un'a din acele cãrti n'a fost supusa la cen-sur'a si control'a autonomiei noastre bisericesci, si — cumca nici un'a nu este formalmente admisa prin autoritãtile autonomiei noastre in care-va scõla ca *carte obligata de propunere!* Intrebuintiarea privata n'o pote inãa opri nice autonomi'a bisericesca.

Budapesta, in 20 martiu 1875.

Cu totu respectulu —

V. Babesiu

deputatu dietale.

Diet'a Ungariei.

In siediãtia Casei reprezentative de luni, 15 l. c. sub presidiulu ordenariu, dupa cele formali si dupa presentarea mai multoru ra-põrte comissionali, urma ordinea de di: *contin-uarea desbaterii speciali asupra proieptului de bugetu pro 1875.*

Inceputulu s'a facutu cu desbaterãe asu-pra bugetului ministruului de honvedu. In decursulu discussiunii nu s'a ivitu nimica in-teresante si asiã sum'a preliminarã s'a votatu fora difficultãti.

Urmã apoi bugetulu ministruului de in-terne.

Aci s'a provocatu discussiune mai inde-lungata la subventiunea pentru teatrulu ma-giaru din Budapesta, la spese impreunate cu gendarmari'a transsilvanõna si la prelimina-riulu pentru salariile comitiloru supromi, ãr celealte pusetiuni se votara dupa cum s'au fost preliminaru.

B. Orban a fost celu ce a propusu, sã se reduca numerulu comitiloru supromi si asta-feliu mai multe comitate sã se subordi-ãnie unui si acoliãsi comite, de õra ce si asiã cerculu de activitate a acestora se reduce mai la nimica. — S'a respinsu inãe acãsta propu-ãre, cãci min. interneloru C. Tisza, promise cã va medilocã sã se largesca cerculu de acti-vitate a comitiloru supromi. — Astu-feliu se votara 251.885 fl.

Totu B. Orban provocã discussiune si la votarea preliminarului pentru gendarme-ri'a transsilvanõna, accentuandu anomali'a, cã gendarmii stau sub comand'a ministruului de resbelu comune. — La acesteã min. de la interno respunse cã sustienerea acesteã insti-tutiuni provisoriamente este necessaria, dar promise cã nu va intrelasã a medilocã ca gen-darmori'a sã se depinda pe viitoriu numai de la ministeriulu magiaru si peste totu si in tãte sã represente eschisivismu statulu ma-giaru. — Astu-feliu se votara 386.000 fl.

In privint'a teatrului magiaru din Bu-dapesta a provocatu discussiune A. Bethy,

cerendu o subventiune mai mare de la statu si numirea unui intendante abile, cãci numai astu-feliu se pãte asteptã regenerarea mate-riale si spirituale a acestui institutu. — S'a respunse la acesteã din partea ministruului de interne, cã subventiunea cam de 180.000 — 200.000 fl. nu este ne-insemnata, ba dora chiar suficiãnte, dar reulu jace in administra-ãrea cea rea; de aci promise, cã va sã-si cas-tige informatiunile necessarie, si ajutorandu dupa potintia regenerarea teatrului, va dis-pune si o adevãrata si rigoroãsa controla in administrare. — Astu-feliu se votã si subven-tiunea de sub intrebare.

Urmã apoi desbaterãe asupra bugetului ministruului de justitia, primindu-se mai multe pusetiuni fora difficultãti si remanendu con-tinuarea pentru siediãtia viitoria.

La fine min. finantiiloru, C. Szell, pre-sentã unu proieptu de indemnitate pe o luna de dile.

Siediãtia se redica. —

In siediãtia de marti, 16 l. c. sub pre-sidiulu ordenariu, dupa cele formali se comu-nica din partea presidiãntelului, cã br. G. Ke-mény si-a depusu mandatulu de deputatu, fiindu denumitu de secretariu de statu in mi-nisteriulu de interne. Comunicatulu acest'a se luã la cunoãcintia si se dispuse alegere noua in Alba-Iulia.

Urma ordinea de di: *continuarea desba-terii speciali asupra bugetului pro 1875.*

Mai antaiu s'au votatu pusetiunile res-tanti din bugetulu ministruului de justitia.

Cu privire la personalulu ajutatoriu de la tribunalulu supromu si de la tablele re-gosci din Budapesta si Tergulu-Muresiului s'a primitu propunerea comisiunii finantiãli, ca adevãra sã se reduca, votandu-se inãe solu-tiunea si pentru cei amovandi de la postu pe celo de antaiu patru lune ale acestui anu.

Cu asta ocaziune promise min. de jus-titia si presentarã cãtu de curendu a proiept-ului de lege pentru reducerea tribunaliiloru judecãtoresci.

Dupa acesteã s'au votatu fora difficultãti mai multe pusetiunii din bugetulu ministru-ului de comerci, dupa ce min. de comerci, br. L. Simonyi, dechiarã, cã primesce reduce-ãrile propuse de comisiunea finantiãle.

I. Helfy si-sprime cu asta ocaziune pa-rerea de reu, cã ministeriulu de comerci nu se impreuna cu celu de comunicatiune, cãci si prin acãst'a s'ar medilocã economisãri insem-nate. — La acesteã din mai multe pãrti s'a accentuat, cã o atare impreunare ar produce numai daune sãu in o parte sãu in alt'a.

Siediãtia se redica. —

In siediãtia de mercuri 17 l. c. sub pre-sidiulu ordenariu, dupa cele formali presie-dintele comunciã cã E. Horn este denumitu de secretariu in ministeriulu de comerci si

asiã si-a depusu mandatulu de deputatu. Co-municatulu se luã la cunoãcintia si asiã se va escrie alegere noua in comitatulu Nitrei.

C. Tisza presenta unu proieptu de lege, prin care terminulu de inscriãsi a alegatori-loru — cari n'au potutu inca so'vi pan'acũ darea conforme §-loru 12 si 108 din articl. de lege XXXIII. din 1874 — sã se fissedie pe 15 aprile a. c.

A. Trefort presenta unu proieptu de lege despre pansionarea invetiãtoriloru.

Ambele aceste proiepte se vor tiparã si pertrãptã.

Dupa acesteã s'a desbatutu si primitu fora greutãti intregu bugetulu ministruului de comerci si s'a inceputu si desbaterãe asu-pra bugetului ministruului de comunicatiune.

I. Madarász provocã o discussiune mai indelungata la pusetiunea „50.000 pentru re-dicãrea diferitiloru rami de economiã.“ Elu se plãne adevãra, cã la institutulu economicu din Magyarovãr nu este respectata limb'a ma-giara din destulu. — Ministruulu L. Simonyi inãe promise, cã va grigi, ca sã se delature ori ce nemultumiri, si asiã se votã si asta pusetiune.

Cu acesteã siediãtia se redicã. —

Diet'a tierei a mai tãnutu inãe cinci siediãtie meritorie nãinte de feriele de pe pasci. In aceste siediãtie s'au desbatutu cu cea mai mare iutiãla si superficialitate si s'a votatu intregu bugetulu pro 1875 si anume inãe celu a ministruului de comunicatiune si a celui de finantie.

Insemnãmu din acesteã desbateri doue momente: Ministruulu de comunicatiune fece promisiunea, cã va pasi cu tota rigorea con-tra ampoiãtoriloru ce se tienu de elu si nu sciũ inãe limb'a magiara; ãr min. finantiiloru dechiarã cã elu se indetulesce de ocamdata cu o redicãre mai moderata a dãrilor decãtu cea aperata de elu inãe iũ proieptele lui Ghiczu.

S'au mai desbatutu in acesteã siediã-tie si s'au votatu: legea de indemnitate pana la finea luneã aprile, o conventiune postale si novel'a lui Tisza la legea electorale.

Atragemu atentiunea onorãtoriloru nostri cetitori asupra espicãrii ce se dede legii electorali prin proieptulu de lege novelãria presentatu prin C. Tisza si primitu de Dieta.

In urm'a acesteã espicãrii legiferate dejã: *Toti cetãtãnii ce nu s'ar fi potutu inãscriãre intre alegatori din cauza cã n'au solvitã darea din anulu trecut, potã sã se cãra de la comisiunea centrale ca sã-i inãscriãre intre alegatori, daca pana la 15 a prilã a. c. n. vor solvi darea res-tante din anulu trecut.* —

ãntia, tãnendu-se valeã Rodnei mai inã-ãte de Protopopiatulu Cãtinei si vice-pro-topopiatulu Sietiãtulu dupa impartirea din-ãpurile aceleã, in cari unu protopopu avea-ã unu vice-protopopu subordinatu si cãte 10—150 de comune besericesci, adevãra cãte un comitatu intregu, si dõra chiar Naszodi-ãst celu de antaiu si mai pre urma pro-popu. —

II. Vicariulu Halmagyi.

Succesorele lui Para a fostu Halmagyi. Despre locul nascerei acestui vicariu, cum despre institutulu seminariãle, in care a solvitã sciãntiele teologice, n'am potutu aflã. Din scriãtorile sale si deosebã din cores-ãndintiele sale cu comand'a militare con-ãidu, cumca a fostu unu omu tare piũ si re-ãgiosu, fiindu cã in aceleã citã tessuri in-ãge din S. Scriptura si S. Parenti. Asiã in-ãte altele am aflãtu unu respunãsu a lui, datu-ãtra comandãntele regimentului in obiectulu-ãnu canonu in bani, datu de unu preutu in-ãnulu marturisirei unui penitentu care-ãpotendu-lu platã s'a plãnsu la capitanulu de-ãmpãnia. Acestu respunãsu erã compus cam-ãtrei cõle, cu citãtiuni din s. scriptura si tra-ãditiune, o disertatiune dogmaticã intrãga, ca-ãtrecea preste meritulu obiectului si nu-ãntienã unu respunãsu categoricu, cã õre-ãtãtu este preutul a dã unu peritentu-ã canonu ceva ce nu se pãte implinã, cumu

suntu de es. si banii, cari nu-iã are omulu-ã totu de a un'a.

Acesteã, apoi o melancolia, de care erã-ã cuprinsu, retrãgereã totale dela ori ce socie-tate cum si petrecerea de a purureã in casa—ãfara de candu mergeã la beserica — au adus-ã pre oficiãriã stabili la aceã supunere cu totulu-ã ratecita, cã i-ar fi stricãta menteã. In aceã-ã supunere s'au intãritu si prin o *facta* in-ãmplãta dupa spus'a invetiãtorului Georgitiã-ã intr'o dominea, in careã a tãnutu o cuven-tare cam confusa despre S. Treime si re-in-ãtorcandu-se acasã s'a descultiãtu si asiã a-ã trecutã prin canalulu morei la unu pãmentu-ã ce erã indreptu cu gradin'a vicariãle si se-ã tienea de acõst'a. In urm'a acesteã-a au rogãtu-ã pre episcopulu Bobu, ca sã-lu strãmãte de-ã aici si sã de numesca pre Ioanu Nemesiu, carele-ã fusese si capelanu castrense in espeditiuni-le francese dela a 1793 pana la 1801, adevãra pana la inchisãriã pãci dela Campo-formio, si pre-ãtunci se aflã fara aplicatiune, petrecãndu in-ã Mocodu la capitanulu romanescu Mehesi. Episcopulu a datu crediementu scriãtoriloru-ã oficiãrilor si indatã a si datu ordinu vicari-ãului Halmagyi, ca sã dãe in sãma si sã tran-ãspãna tãte lui Nemesiu, pre care l'a si denu-ãmitu de administratoru vicariãtului, ãr-ã dinsulu sã se duca la Blãsiu. Vicariulu s'a-ã opusu, scriãndu episcopulu, cã elu nu-si va-ã lasã stãtiunea fara procesu formãlu si dejude-

care, fiindu cã cele aretate despre elu sunt-ã numai calumãnie. Episcopulu remãnendu pre-ãlãnga ordinulu seu, a scriãtu comandãntelului-ã de regimentu, ca sã-lu tramita la Blãsiu es-cõrtãtu de duoi oficiãri.

Vediãndu acõst'a vicariulu nu s'a opusu-ã mai multu, ci a pãrsitu Naseudulu de buna-ã voia. — Dupãce a ajunsu in Blãsiu si si-a fa-cutu curtenirile sale la episcopulu si ceialãlãti, s'a inviãtu a locu intr'o chilia in manastire, unde erã prevediãtu cu tãte cele de lipsã. Dinsulu s'a supusu la tãte, s'a ocupãtu cu ce-tireã cãrtiloru, cu mergerea la beserica in-ã tãte dilele, si intru tãte a aretatu o portãre-ã modestã. Episcopulu si toti s'au convinsu, cumca cele aretate in contra lui au fost ne-ãadeverate si cumca scopulu li-a fost numai sã-ã scape de elu si sã capete pre Nemesiu, care in-ãcã a contribuitu multu la acõst'a prin intrãgele tie-sute impreuna cu oficiãriã in contra vicariulu.

Delaã betrani si in specie dela desu-ãmentitulu invetiãtoriu am auditu, cumca-ã melancoliã, despre care am diãu mai susu, i-a-ã causãt'o sora a sa ce o tienea prelangã se-ne, careã — fiindu impregnãtu de unu Pãntelemonu-ã Vasilichi, si nascũ unu pruncu nelegiãtu. Acã-ãsta intẽplãre atãtã a necesãtu pre vicariulu, care erã unu omu piũ si religiosu, cãtu plãn-ãgeã in casa õre intregi si nu voia a vorbi cu-ã nime. Se dice cã amentitulu Vasilichi a fost-ã coruptu cu bani de cãtra intrigãntiã si inimiciã

vicariulu, cã sã inãsele pre biãt'a fetitiã. Acãsta-ã *facta* rusinãtõria s'a potutu usioru intẽplã-ã fiindu cã acõl'a erã unu omu fara morala si-ã caracteru unsu cu unsõre de dracu; a fost-ã pãdepsitu mai de multe ori cu nuiele pentru-ã falsificãre de subscrieri si in specie pentru cã-ã subscriãre numele oficiãloru pre pasãportele, ce le dã elu granitiãriloru, ca sã pãta merge-ã in Moldova; a une ori a fostu pãdepsitu si cu-ã betie, mesurãndu-i-se cãte odatã si cãte 100. L'am ingropãtu eu in a. 1848 in etate aprõpe-ã de 87 de ani, dupã cumu mi-a spusu elu in-ã vãr'a anulu acõluiu.

Halmagyi a remãsu in Blãsiu pana la-ã anulu 1807, candu redicãndu-se capitululu din-ã Blãsiu si provocãndu-se vicariulu Fãgarã-ãsiului, Ioanu Para, la demnitãte de canonicu, erã s'a denumitu de Vicariu, a Fãgarãsiului, unde apoi a si moritu.⁶⁾

(Va urmã)

⁶⁾ Tempulu *decãndu* si *cãndu* a foste vicariu Para, *cãndu* s'a strãmãtat si *panã cãndu* a fostu Halmagyi nu este constatãtu de atorulu; spre-ã completãre ar fi de doritu ca cei ce posedu date-ã despre acõst'a sã suplinãesca lacun'a. Candu a inceputu Nemesiu activitateã inãã nu e precisu; se vedã-ã inãã a fi a. 1801 sãu 1802. N. Tr.

Despre celebrul nostru pictore acad. Nicolau Popescu,

„L'Observatore Romano“ din Roma, in nrul seu 58 din 12 martie, sub rubrică „Cronica cittadina“ — er ni aduce o notitie, carea ne face să ne mandrimu și bucurăm de triumfulu artei și capacității acestui bravu artistu romanu.

Dlu N. Popescu tocmai terminase, dup' o mititica fotografia — *tipulu*, in marime ceva mai mare de câtu cea naturale, a renumitului presedinte alu Republicei Argentine Dr. Nicola Avellaneda, — candu barbatii amatori de arte din Roma, cei-ce de comunu cercetădia localitățile de studia ale artistiloru mai renumiti, ochindu oper'a escelentmente succesa, atraseră atentiunea publica asupra ei și feceră, de dlu Popescu deveni erasi obiectulu admiratiunii și laudei generali.

Tabloulu este laudatu nespusu, atâtu peste totu, adeca in totalitatea sa, câtu și in tôte specialitățile, pana la cele mai nice minutiosități, și valoarea omului nostru este redicată la culmea perfeptiunii. Eța oitamu testulu in originale :

„Il valente pittore rumeno sig. Nicola Popescu, del quale l'anno scorso lodammo, con sincere parole di ammirazione, un bellissimo ed originale quadro rappresentante Cristo nel sepolcro ed ora collocato in una chiesa di Transilvania, ha in questi giorni condotto a termine un altro egregio lavoro, che per cortesia del bravo artista abbiamo potuto visitare nel suo studio al palazzo Mazio, in via della Scrofa.“

„È questo un ritratto ad olio, della grandezza poco più del vero, tratto da una semplice fotografia, ed assai pregevole per la verità dell'espressione e l'effetto del colorito. Rappresenta il Presidente della Repubblica Argentina, Dr. Nicola Avellaneda, ed i nobili ed accentuali lineamenti di questo signore sono con tanta arte dipinti, che certamente non avrebbe potuto farsi meglio, avendo dinanzi a sé la figura originale. L'espressione del guardo e di tutto il volto, la severa moenza del capo, lo spiccato atteggiamento del corpo e molto più il colorito proprio delle carni presentavano necessariamente all'artista gravissime difficoltà, non avendo questi a sua disposizione ne' suoi quadri il genio della composizione ideale, ma quello altresì della natura e della viva realtà che sa perfettamente ritrarre tutti i pregi ed il bello originale.“

„Ci ralleghiamo perciò pubblicamente coll' esimio sig. Popescu per questo nuovo saggio della sua grande intelligenza dell'arte; ed in lui ammiriamo non solamente l'artista che sa far risplendere ne' suoi quadri il genio della composizione ideale, ma quello altresì della natura e della viva realtà che sa perfettamente ritrarre tutti i pregi ed il bello originale.“

Atât'a suscitatu organu oficiale alu Santului parinte din Roma.

Noi din parte-ni, aducendu aceste la conosciint'a onoratului publicu romanu, carele de buna sêma este partasiu a gloriei fiului seu, nu potemu decâtu să multiamimu d-lui pictore Nicolau Popescu pentru onôrea și bucur'a ce ni face totu meru.

Si — fiindu că foi'a din Roma ni dade ocaziune imperativa, d'a vorbi erasi o data de bravulu nostru pictore Popescu, ne sentim indetorati cu o cale a ni aduce tributulu reconosciintei și pentru unu mare triumfu, seceratu prin artea sa — pre pamentulu Romaniei libere.

Dlu Popescu anulu trecut 1874 mai intragu l'a petrecutu in *Tergulu-Jiului*, județulu *Gorjiu* din Romania-mica, ocupatu cu sugrafirea biseriei noue din acea capitale a numitului districtu. Dejă pe la lun'a lui optomvre, candu oper'a artistului nostru se apropiă de — inceputulu completării și incepea a-si face efeptulu impresiunii in privitori, lumea de juru imprejuru implea spaciile acelei biserie, pentru a se indulci de incantatori'a vedere! Tramisu-ni-s'au atunci de unii boieri teneri, admiratori ai artei versuri ce cantau redicandu pan la ceriu glori'a penelului lui Popescu! Mai tardiu, in decemvre, ni s'a comunicatu autenticamente — *actulu publicu* prin carele fruntasii urbei si-respicara judecat'a si reconosciint'a pentru opulu terminatu.

Noi, desi din anima dorim multa lauda fi-carui demnu romanu, totu am socotitu că cele ce se descarcau cu atât'a abundancia asupra d-lui Popescu, ar fi cam pré multe și asiă pana astadi n'am luat nice notitie de ele, dar am respusu amiciloru ce intetiau publicarea, că — ocazialmente vom publică spontan'a adresa a Tergu-Jiuieniloru cătra pictorulu nostru; deci

ăca acea Adresa:

Domnule pictoru! Fericit'a ocaziune ce am avutu d'a vedé artea pictorei, espusa prin penelulu D. Vostre, cu privilegiu lucrării ce ati terminatu cu atât'a demnitate și atât'a maiestria la biseric'a cu patronagiulu santului Constantinu și Elena din acestu orasiu, ni impune una datorintia de consciintita, d'a Ve adresă aceste ronduri spre a Ve aretă perfect'a noastră satisfaciune. Nu lipsim totde o data a vi maritristi, că D. Vostre cu sentimentulu de Romanu, v'ati desbracatu de ori ce interesu materialu și ati dotatu orasiulu Tergu-Jiulu cu unu monumetu care peste secolu va vorbi despre artistulu romanu, a cărui bogafia in artea pictorei face fala natiunii romane. Raphaelu, privindu dela inaltimea positiunii sale tabloulu Dumnedieirei, ce ni-ai lasatu pe bolt'a biseriei nostre, va traseri de bucuria și ve va binecuvântă ca pre demnulu și abillulu seu urmasiu; era noi veseli si fericiti de a fi consangeni DVostre, multiamindu-vi, ve dorim succesulu celu mai mare pe calea ce ati apucatu. Ddiu se ve fie intr'ajutoriu și se ve protêga.

Primiti, Dle Pictore incredintiarea despre distins'a noastră consideratiune, ce totu de un'a ve vom pastră.

Urmédia 36 de subscriptiuni ale fruntasiloru urbii, apoi clausul'a de adevirire și cu sigilulu primariei *Tergu-Jiului* din Gorjiu de datu 5 dec. 1874, nr. 1551.

Romania.

In fruntea acestei rubrice inseramu asta data urmatoriulu avisu importante, ce cu placere cetimujin fruntea „Trompetei Carpatiloru“ din Bucuresti nr. 1187.

„Ori-care Scôla roma nêsca de măcar unde, cum si ori-care Societate romanêsca literaria, ori-ce Cercu, orice Casina romanêsca, afara din statulu romanu, au dreptu să primêsca gratuitu „Trompeta Carpatiloru,“ fora să plătêsca nici chiar portulu diurnalului; o simpla cerere este destulu.“

Cesaru Bolliacu.

Salutamu din anima acêta generositate nationale si am dori să fie mai multe alte foi nationale in stare d'a urmă asemenea. Pana acuma, pre câtu scimu „Romanulu“ a fost carele mai vertosu a escelatu prin atare zelu și sacrificiu nationalu, prin cari — nime nu s'a convinsu mai bine decâtu noi, ce multu s'a contribuitu la desvoltarea și chiarificarea culturi nationale.

Espeptoriatiune mai multoru foi magiare, cu „Közérdek“ in frunte, in contra subventiunării gimnasiului romanu, resp. a biseriei de la *Santulu Nicolae* din Brasiovu de cătra statulu romanu, pre cum si facutele cu aceeasi ocaziune imputatiuni Romaniei, intempina din partea mai multoru diurna patriotice romane cele mai seriose și fundatie resfrangeri.

Cetitorii Albinei conosciu cestiunea, și asiă ne marginim a cită in acêta privinti'a astadi numai din mai susu laudat'a „Trompeta“ a d-lui *Cesaru Bolliacu* urmatorielle:

„Organele unguresci pomenescu de căti-va secui cari ar fi respanditi prin doue judetio de munte de dincolo de Milcovu. Spun că acêta mana de ômeni ar fi persecutata in religiunea și in instructiunea nationale de cătra Statulu romanu.

„La unu asemenea sfruntatu neadeveru nu este putintia să respunda cine-va.

„Nici o persecutiune nu face statulu romanu! Grecii au templuri magnifice in totu Statulu romanescu, mai alesu la Braila și la Calafatu, in cari templuri este numai si numai limba grêca; au scoli mari intinse, numai grecosci, pe langa aceste templuri. Bulgarii asemenea au scole, comitete nationale in centrulu Romaniei. Ungurii au templu calvinu in centrulu Bucuresciloru. Ovreei și mai multu de câtu tôte nationalitățile de cari vorbirămu.

„In căte-va diumetăti de sate unguresci de prin *Bacau* și *Romanu* vinu preoti Unguri, cu limb'a lor, cu riturile lor, pe cari nu-ii supera nimeni. Nationalitățile straine, cum si culturile lor, sunt respectate de la tôte marginile Statului romanu pana in midloculu Capitalei unde pana si o „teke“ cu cimitir se administra de unu „hoge“ (Turcu?)

„Tolerantia, liberalismulu Statului romanu facu pe acesti straini, carii gusta bunurile, se alerge din tôte părțile și se cêra

indignatu. Se resping cu sutele la tôte sesiunele Camerei, și se socotescu fôrte fericiti acci putini cari potu, prin indeplinirea tutuloru formeloru și formalitatiloru cerute pentru-ca unu strainu să dobendêsca drepturi politice in tiêra Romaniloru, să pôta adjuge la onôrea și fericirea, a se inscrie in listele cetatieniloru romani, unde dreptulu politicu și municipalulu, se intinde din Palat pona la bordeia.

A cui ar fi vin'a, d'eca fiii unguriloru voru să invetie romanescu și vor să fie Romani in Statulu romanu? A cui ar fi vin'a, d'eca romanismulu place unguriloru și se lepada pentru densulu de nationalitatea lor? — Faca si ungurii in Statulu austro-magiaru, ca Romanii să voiesca să fie unguri, să voiesca să invetie numai limb'a unguresca, și n'ar avé nimeni nimic'a de diu.

A pretinde inse, ca 4 milione de Romani puri, din Statulu austro-magiaru, să renege nationalitatea lor, religiunea lor și limb'a parintiloru lor — prin *fortia*, este o lupta stërpa din care ori-ce va esé, va fi totu in daun'a acelora, ce voru luptă pentru asemenea luoru.

Transilvania și Banatulu, pana in Muresiu mai alesu, sunt ceea-ce sunt, și nu va fi nici o putere umana care să smintêsca natura lor.

Celebreze Austro-Ungaria ori câtu va placé *Seculari'a* rapirei Bucovinei cu taierea capului Domnului ei. Bucurese jidanii de desnationalizarea Bucovinei. Silêsca-se Austro-Ungaria să faca scôle numai nemtiounguresci acolo. Tôte aceste sunt in vanu; natura lucrului se pôte ingată pe din afora, dar in fundu remane aceiasi.

Statulu romanu ortodoxu este detoriu să sustiena limb'a romana si Biserica romana ortodoxa pe ori unde se voru adă; și, d'eca inca nu pôte să-si faca detori'a pe deplinu, si-o face pe câtu pôte. Si-o face in *Santulu Munte*, si-o face in *Macedonia* unde are siete scoli romanosci, si-o face pe partea drêpta a Dunării, si-o face și peste Carpati. *)

Cu sil'a nu pôte dă nimeni, si Statulu romanu dă numai unde i se cere. **)

„D'eca Ungurii de prin Moldova ceru ministeriulu ungurescu midilôce de intretinere de scôle, pe cari nu le au, reu face acelu ministeriu de nu respunde cereriloru. Dar asemenea cereri noi nu credemu că s'ar puté face; pentru ca fiii unguriloru din Romania, ca si ai tuturor nationalitățiloru eterogene si alophile, pana si fiii jidoviloru, sunt primiti de o potriua pe tôte bancele oricărui invetiamentu publicu, fora cea mai mica distinctiune, si se adapa toti cu fiii Romaniloru de o potriua in acelu invetiamentu admiratu de globulu intregu, de vienesu, de berlinesu, de muscalu, de englesu, de americanu, de turcu, de chinesu, de indianu; in acelu invetiamentu care se numesce *investiamentulu francescu*, transplantatu in tocmal in Romania și resfratu pe tôte intinderea ei.

„Eța pentru-ce nationalitatea romana este dulce, este cautata de toti; eța pentru-ce program'a invetiamentulu din Romania se intinde peste tôte romanitatea, pana pe laturile Mediteranei.

„Statulu romanu este detoriu să ajute scôlele romanosci pe ori unde vor fi ele, fora să cercetediie programele de invetiamentu ale Statuliloru sub cari se afa; . . . pentru-că nu desordine și anomalii cere Statulu romanu, ci ordine, supunerea la legile tierci, pe unde se afa aceste scôle romanesci.

„Astfelu dar, pe nedreptu gazetele unguresci se planga contra unui sentimentu naturalu, contra unei simpatii legitime a Statului romanu pentru toti Romanii de pe ori unde.

„Constitutiunea noastră care pune multe restrictiuni impamentenirei straini lor de limba și de sange, nu pune nici un'a Romaniloru de pe măcar unde, care ar voi să devina cetățiani romani in Statulu romanu; ei n'au decâtu să arete că din parinti romani, si se trecu sunt indata in listele cetatieniloru Romaniei.

„Destulu acêta vorba, pentru acêta ideia.

Resfire-si-o fie-care in mintea lui, câtu va voi.

Varietati.

(Metropolitulu Romaniloru — in clubulu liberaliloru!) Precure foile, ba pana si cercurile familiari — picantea scire, că — metropolitulu romanu, celu teneru, celu de la Sibiu, s'a inscriu elu cu man'a sa, in partit'a magiara liberala, carea propriamente este a guvernului!

Noi — jaceamu morbosu, și — nu ni venia să credemu. In fine „Hon,“ buletiaulu partitei — veni de adevir, descoperindu totu o data antecedentii, ca de explicare, de motive!

*) Iertati să spunemu, că — intr' o mesura câtu se pôte de mica! Numai chiar ca să nu se pôta dice — „nemic'a!“ — Red. Alb.

**) D'ar fi datu — unde i s'a cerutu de atâtea ori cu intetire, cu lacrimi in ochi! — Red. Alb.

Parintele metropolitu *Mironu Romanu* inca inainte de 5, 6, ani, ca protosine adeca cu mai pucinu daru de câtu astadi, profetitu — prin „Alf' B' d“ și prin program electorale de la Chisineu, cumca — puse te magiare de pana aci au să *dispara*, și să se *formedié un'a „liberale“* pentru *drapta egalitate și fratietate*. Acuma, dupa ce p' feti'a se implini, cum — botosatoriulu p' să nu mêrga la Jordanu? ! ! ! !

Noi din nenorocire — astfelu sunteti dispusi, in câtu si asupra siodiênierulu treb să fimu serioasi.

Fie-iertatu metropolitulu *Ardeiu* și sea dicea, că — in politica de multe ori ce de mare folosu, să ne facemu cam prosti. Rintele metropolitu *Mironu*, care ne tomem să nu fie facutu contrariulu!

Ori cum, noi i dorim, ca clubulu intet carele a intratu, să fie intr'adeveru celu *prede sine*, cu *libertate, draptate și egalitate* anima. Binecuvântările archipastoresci suntemu convinsi că nu i vor lipsi.

Noi — tînemu gata saculu golu es — culegemu folôsele, de cari — vai ce mult trebuintia am avé! —

(*Multiamia publica*) Subscrisulu vîm esprime cea mai fierbinte multiamia acelu pré onorati dd, cari considerandu greuti și neajunsele ce trebui să intimpinu — dup mörtea tatalui meu — intru continuarea dialoru, bine-voira maranimosu a-mi intet mana de ajutoriu dupa potintia. Acei pré d'ni suntu: M. *Andreica* cu 2 fi; A. *Molvanu* cu 3 fi; Teof. *Gerasimu* 2 fi; B. *Chirto* 1 fi; Iul. *Hocmanu* 2 fi; D. *Lövy* 3 fi; Iosif *Todea* 2 fi; I. *Hocmanu* 1 fi; S. *Medrea* 1 fi; G. *Corchesiu* 1 fi; H. *Lövy* 1 fi; G. *Moraru* 1 fi; Sig. *Lövy* 1 fi. Er Dlu Sabastianu *Chesiu* pe fie care luna cu cât. 2 fi.

Pentru acêta generosa facta subscrisulu va fi totu deun'a reconoscatoriulu și se niisut să devena accace se pretinde dela un demnu teneru in presintu. — Sibiu 19/3 1874. *Iuonu Palada*, clericu de alu II. c.

Convocare.

Membrii Reuniunii politice a tuturor Romaniloru din districtulu si cetatea *Arad* se invita a se intruni in Adunare generala *Aradu* pe 4 aprile 1875, c. n. dupa amedi 4 ere in localitățile institutului teologicu.

Obiectele discutiunii:
a) puntele din invitarea trecuta, ce remasu inca nedesbatute și neuperate;
b) atitudinea facia de noulu guvern;
c) ingrigirea pentru implinirea postulu vacante de protonotariu comitatense.
d) obiectele ce vor fi pe tapetu in congregatiunea comitatense, convocata pe 5 si lele urmatorié ale lunei aprile. —

„Comitetulu centralu alu dioci *Rovinari*“

Responsuri.

Dlu E. P. Parisu: Am primitu cu mare multiamia cele tramise și vom face usulu dorit și noi din capulu locului; dar in momentu ne-au copleșitu cestiunile politice de dia.

Parintelui G. Plôia, parochu in *Tolva* dia: Stihurile séu psalmii cei minuatii, plini invetiarii morale, ce mereu ne tramiti si prece pururia cetimu, — nu sunt de a se publică in fôia politica ca a noastră.

Publicatiuni tacsabili.

Concurse:

Prin acêta se escrie pentru vacantele statiune invetiatorêsca din comun'a *Ferendia* protopresviterulu *Vesietiu*ului, cottulu *Timisiu*ului, cu terminu pana in 30 martiu a. a. stilulu vechiu.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a.; dou jugere de pamentu și cartiru liberu cu un gradina de 1/2 jugeru estu, si una intra-vilani Doritorii de a ocupă acêta statiune sunt av sati a-si tramite recursele instruite in sensulu statutulu org. bis. pré onoratului d. protopresviterulu *Ioane Popoviciu* in *Mercina*, post'a ultimu *Varadia*.

Ferandia, in 21 fauru 1875.

Comitetulu parochialu, tractualu. — 2-3

Pentru ocuparea postulu invetiatorêsca la scôla confesiunala gr. or. romana din comun'a *Cebza*, in comitatulu *Torontalu*, protopopiatulu *Ciacovei*, se deschide concursu cu terminu de siesse septemani de la prim'a publicare.

Emolumentele sunt: 340 fl. v. a. salariu anualu, 4 1/2 jugere de pamentu aratoriu, 6 orgie de lemne, 6 orgie de paie pentru incaldirea scôlei și cortelu liberu, cu gradina de legumi.

Concurentii au a-si tramite recursele, instruate in sensulu statutulu organicu bis — adresate comitetului parochialulu, cătra dlu administratore protopop. *Alexandru Popoviciu*, in *Fizes*, post'a ultima *Königsgraden*.

Cebza, in 15 fauru 1875.

In co'ntielegere cu dlu adm. protopop. 3-3

Comitetulu parochialu.